

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен "доктор"
на гл. асистент **КРИСТИН ГРИГОРОВА-ПЕТРОВА**,
Национална спортна академия "Васил Левски", София

на тема:

ПРОУЧВАНЕ НА ВЛИЯНИЕТО НА РАННАТА КИНЕЗИТЕРАПИЯ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ИСХЕМИЧЕН МОЗЪЧЕН ИНСУЛТ

с научен ръководител
доц. ДАНИЕЛА ЛЮБЕНОВА, доктор
Национална спортна академия "Васил Левски", София

Рецензент: **доц. д-р БОЙКО СТАМЕНОВ, дм**
Национална спортна академия "Васил Левски", София,
катедра "Кинезитерапия и рехабилитация"

Кристина Людмила Григорова-Петрова е главен асистент в катедра "Кинезитерапия и рехабилитация" на Национална спортна академия "Васил Левски". В катедрата работи от 18 години, последователно като асистент, старши и главен асистент. Завършила е над 12 квалификационни и специализирани курсове и семинари.

Основни характеристики на дисертацията. Актуалност на темата, целта и задачите, оценка на резултатите и приносите:

Представената дисертация е посветена на актуален но не добре проучен у нас проблем за въздействието на ранната

кинезитерапия върху функционалните дихателни нарушения и двигателните възможности при инсултно болни. Изследването допринася за изясняване на мястото и значението на кинезитерапията за оптимизиране на функционалните възможности на болни с исхемичен мозъчен инсулт в клинични условия чрез функционално ориентирани дейности. Това позволява рехабилитацията в първите дни от мозъчносъдовия инцидент да стане важна част от комплексната терапия на всеки пациент.

Получените данни освен теоретично имат и важно практическо значение за утвърждаване на ролята на кинезитерапията при решаването на този проблем. Съкращаването на сроковете за болничен престой на болни с мозъчен инсулт налага промени в методиката на работата на кинезитерапевтите в клинични условия, тъй като за кратък период от време трябва да се направи функционална диагностика на пациента и да се проведе целенасочено лечение съобразно двигателния и сетивния дефицит, дихателните нарушения, наличието на дисфагия и други нарушения. Индивидуалната работа с всеки пациент в болнични условия от най-ранния етап е от решаващо значение за по-благоприятното протичане на болестта, предотвратяване на усложненията и подобрява прогнозата на болните по отношение на нивото на функционална независимост и ресоциализация.

Дисертационният труд е представен в 139 машинописни страници и включва 11 таблици, 17 фигури и 5 приложения. Литературната справка обхваща 211 източника (18 на кирилица и 193 на латиница), като цитираните в текста автори съответстват

на представените в библиографията и представят в различни аспекти проблемите и усложненията при пациенти, прекарали мозъчен инсулт.

Структурата следва традиционните форми на изложение: литературен обзор, цел и задачи на дисертационния труд, контингент и методики на проучването, собствени резултати и тяхното обсъждане, изводи и препоръки. Текстът е издържан езиково и стилово, а използваната специализирана терминология съответства на съвременните изисквания.

Авторът е запознат много добре с литературата по темата, което личи от направения обзор. Посочени и коректно интерпретирани са най-съществените наши и чужди публикации, свързани с дихателните, гълтателни нарушения и двигателния дефицит при инсултно болни. Докторантът правилно подчертава значението на кинезитерапията като важна самостоятелна интервенция. Специално се изтъква използването на фийдбек уред за дихателна рехабилитация с оглед по-ефективно терапевтично въздействие при болни в остър период на исхемичен мозъчен инсулт и съкращаване на сроковете за функционално възстановяване.

Докторантът очертава непълно проучените аспекти на въздействие на ранна респираторна тренировка и кинезитерапия и по този начин аргументирано обосновава необходимостта от извършване на настоящото проучване.

Целта е правилно формулирана, а конкретните задачи са подчинени на нейната същност.

Организацията на проучването е правилна. Изследвани са 59 болни (33 мъже: 26 жени), от които 44 са включени в група,

която е провеждала инспираторна тренировка и кинезитерапия и 15 – в група не провеждала инспираторна тренировка след изписването. Подборът на болните е извършен коректно въз основа на точни критерии, а формирането на групите, е непреднамерено според провеждането на инспираторна тренировка след изписването.

Макар и отнемачи много време, изследванията са проведени при еднакви условия и е приложен стандартен подход към обработката и интерпретацията на резултатите. Използваните методики на изследване са съвременни. Докторантът лично е провел изследванията за функционални показатели на дишането; инспираторен капацитет; тест за изследване на налична дисфагия; тест за контрол на тялото и скала за оценка на двигателните възможности. Ултразвуковото изследване за установяване на подвижността на левия и десния диафрагмален купол са проведени от съответен специалист.

Приложената кинезитерапия е ясно представена, с точно определена цел, задачи, средства и периоди на прилагане. Представеният контрол на натоварването, интензивност и специфичност дава възможност за определяне на целенасочения подход при подбора на средствата и комплексното въздействие на методиката върху респираторните, моторните и гълтателните възможности на включените в проучването лица.

Собствените резултати са анализирани и интерпретирани коректно. Където е възможно и необходимо са проведени сравнения с данни на чужди автори, без да е проявена пристрастност.

Направените изводи за достоверни. Като за най-съществено приемам становището, че целенасоченото прилагане на фийдбек уред за респираторна тренировка и целенасочена кинезитерапия оказва значим ефект върху подобряване функциите на дихателната система, постигане на оптимално ниво и контрол върху компенсаторните двигателни стратегии и подобряване на двигателния контрол при изследвания контингент.

Интерес представляват и данните, че чрез целенасочено въздействие се повлияват функционалните показатели на дишането и подвижността на диафрагмата.

Изразявайки положително си становище, ще обърна внимание на съществените приноси в дисертационния труд:

1. Проведено е за първи път у нас проучване на въздействието на ранното приложение на уред за волево стимулиране на вдишването при болни с исхемичен мозъчен инсулт в клинични и извънклинични условия.
2. Създаден е нов подход, ефективен за положително повлияване на дихателните нарушения и дисфагията при пациенти след мозъчен инсулт.
3. Показано е, че апробираната кинезитерапия може да подобри функционалните дейности и да съдейства за независимостта на болните в ежедневието.

Дисертационното проучване предоставя богата информация с теоретичен и приложен характер, която има значение за обогатяването на кинезитерапевтичната практика при болни с исхемичен мозъчен инсулт. Докторантът е проявил способности да открива актуална проблематика, да организира и интерпретира научни изследвания.

Авторефератът на дисертационния труд представен на 40 страници отговаря напълно на изискванията. В него са включени в съкратен вид всички части на дисертацията. Той обективно отразява постановката на научната разработка, методите на изследване, резултатите и анализа.

Публикувани са 3 статии (2 на български и 1 на английски език) свързани с дисертационния труд. Направени са и две научни съобщения по темата. Статиите и съобщенията представят пълноценно разглежданата научно-приложна разработка пред съответната научна и професионална общност.

Критични бележки:

Критични бележки по отношение на целта, методиките, контингента и собствените резултати нямам.

Предложените от мен критични бележки в рецензията ми при вътрешната защита на дисертационния труд са съобразени във възможната степен. Нямам критични бележки към окончателното съдържание на дисертацията.

Лични впечатления: Главен асистент Кристина Григорова-Петрова е изграден специалист с дългогодишен стаж по специалността, системно повишавана квалификация и актуални научни интереси, постижения и приноси в областта на съвременната кинезитерапия.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Дисертационният труд на главен асистент Кристин Григорова-Петрова е актуален, иновативен и се явява първо проучване в нашата страна на ранното приложение на уред за волево стимулиране на вдишването при болни с исхемичен мозъчен инсулт. Дисертацията включва оригинални и потвърдителни научни приноси с реална приложимост в клиничната практика. Те са лично дело на докторанта. Изпълнени са критериите и изискванията на НСА „Васил Левски“ София за придобиване на образователната и научна степен "доктор", както и нормите на съответния закон и правилник. Всичко това е основание да дам положителна рецензия и убедено да предложа на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на Кристин Людмилова Григорова-Петрова образователната и научна степен "доктор" в професионално направление 7.4. "Обществено здраве".

04.12.2015 г.
София

Рецензент:

(доц. д-р Бойко Стаменов, дм)